

Afgiftekantoor Gent X
Erkenningsnummer P303157
Toelating gesloten verpakking
Gent X – Erknr. BC 6365

BELGIË
PB
GENT X
3/2207

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliefhebber

DE BOSKRANT

**2011
Internationaal Jaar
van de Bossen**

**Brugs stadsbestuur
slijpt de groene potloden**

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbv.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
41ste jaargang nr. 1

2011
februari

REDACTIE

Kathleen De Looze, Liselot Ledene,
Lore Provoost, Else Van Daele,
Sander Van Daele, Lotte Van Nevel,
Rollin Verlinde, Bert De Somviele.

ARTIKELS EN BERICHTEN

Heeft u een idee voor een artikel? Of heeft u iets geschreven dat voor de Boskrant interessant kan zijn? Dan mag u dat mailen naar Bert.Desomviele@vbv.be of opsturen naar Geraardsbergsesteenweg 267 in 9090 Gontrode. Uw voorstel zal voor publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00
Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 25,00
Lidgeld student (Boskrant): € 10,00
Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 18,00
Te storten op rekening 448-3605351-56
met vermelding 'Lidgeld vbv 2011'

ADVERTENTIE TARIEVEN

Wilt u een advertentie plaatsen in de Boskrant en daarmee een boodschap sturen naar alle enthousiaste bosliefhebbers in Vlaanderen? Dat kan al vanaf 100 euro voor een kwartpagina en 400 euro voor een volledige pagina. En voor 200 tot 800 euro, kunt u zelfs 5 keer per jaar in onze Boskrant adverteren. Meer info: Bert.Desomviele@vbv.be

VORMGEVING

Magelaan, Gent

DRUKWERK

Druk in de Weer, Gent
Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

Moederbeer met kleintjes, Finland
© Goodplanet.org – Louis-Marie Préau

OPENINGSUREN VBV-SECRETARIAAT

Van maandag t.e.m. vrijdag
doorlopend van 9 tot 16 uur.

Inhoud

1	EDITO
2	VAN BOOM TOT EVENAAR
5	ROLLINS TOONTJE Bosvogels fotograferen
6	BOSACTUA
10	DE BOOMHUT
12	PROJECT IN DE KIJKER Internationaal Jaar van de Bossen
16	VBV-ACTIEF
19	WANDELEN EN FIETSEN Wandeling in het Aelmoeseneiebos
26	BOS IN HET BUITENLAND Darius en Tabitha Kinsey – een leven in dienst van beelden en bossen
30	WINTERSE BOSSEN De een zijn dood... Het bos in de winter
33	KATHLEENS COLUMN

D'ARDENNEN

Het voorbije weekend was ik in 'd'Ardennen', even uitblazen van een druk maar heel geslaagd begin van het Internationaal Jaar van de Bossen. Een pittoresk klein dorpje, in de buurt van Bouillon, een comfortabele en knusse gîte, de allervriendelijkste dorpsbewoners ter wereld, en dan maar rustig uitwaaien in de uitgestrekte wouden van de regio, waar je uren kan wandelen zonder iemand tegen te komen... Wat wil een mens nog meer?

Het viel me op tijdens dat weekend dat onze burens in de twee aanpalende huisjes ook Vlamingen waren. Afkomstig uit Koksijde en Kampenhout, kwamen ook zij genieten van de rust die de omgeving hen bood. Even verder in het dorp renoveert een Antwerps koppel het oude dorpschooltje dat ze net gekocht hebben, en op het einde van de straat bij het grootste vakantiehuis in het dorp, hoor je duidelijk een Gentse tongval... De Vlamingen weten deze plek duidelijk te vinden.

Het is uiteraard een illusie te denken dat we in Vlaanderen terugkunnen naar die uitgestrekte bosgebieden die je in het diepe zuiden van ons land nog aantreft, en overigens is de intensieve vorm van bosbouw die je er aantreft meestal ook niet echt geschikt voor onze Vlaamse bosdoelstellingen. Maar het is toch ook wel héél opvallend dat de Ardennen elk weekend overspoeld worden met Vlamingen die op zoek blijken te zijn naar dat wat we in Vlaanderen allang niet meer vinden: uitgestrekte natuur, de leegte van een landschap, de kans om je gedachten echt tot rust laten komen, omdat je voor een keertje niet omringd bent door een malle molen van verkeer en lawaai, van drukte en beton...

Kent u de Septembeerklaringen? Dat zijn de toespraken waarin onze Vlaamse minister-presidenten elk jaar een stand van zaken opmaken van hun beleid. Welnu, in zijn jongste Septembeerklaring (te vinden op www.vlaanderen.be) had huidig Minister-President Kris Peeters het over een hoopgevend thema: het verhogen van ons Bruto Nationaal Geluk. Daarbij hamerde hij op begrippen als leefbaarheid en duurzaamheid. Goed nieuws, zou je denken, tot je verder leest of luistert en tot je verrassing verneemt dat hiervoor nog maar eens beproefde recepten naar voor worden geschoven, meer beton en nog bredere wegen. En dat er over natuur, laat staan over bos, in de hele tekst met geen woord gerept wordt. Welnu, geachte Minister-President, beste meneer Peeters, bij deze zou ik u graag eens uitnodigen naar dat kleine dorpje daar bij Bouillon. U heeft een druk bestaan, dus u zal sowieso genieten van uw verblijf daar. Maar daarnaast zal u er – net als ik – vaststellen dat heel wat Vlamingen hun Bruto Nationaal Geluk ook regelmatig in het bos komen opkrikken. Geniet dus van dat weekendje dat ik u van harte toewens, maar maak toch ook maar werk van die steeds maar uitblijvende bosbeloftes van uw eigen Vlaamse Regering, zodat u en ik en alle Vlamingen ook dichterbij huis een fijne en ontspannende wandeling in het groen kunnen maken.

Met dank.

Bert De Somviele
Directeur VBV

BOREALE OERBOSSEN EINDELIJK BESCHERMD

Schitterend nieuws uit het Hoge Noorden! Greenpeace behaalde recent een belangrijke overwinning in zijn strijd voor de Finse oerbossen. Na 10 jaar campagne voeren tekenden het staatshoutkapbedrijf Metsähallitus en de Sami rendierherders (de oorspronkelijke bewoners van Lapland, beter bekend als de Lappen) eindelijk het akkoord over de betwiste bossen in het uiterste noorden van het land. Het was een lange, harde strijd, waarbij actievoerders geregeld bij -30°C tussen de eeuwenoude bomen bivakkeerden. Een strijd voor het weinige oerbos dat Europa nog rest.

‘Bos genoeg toch in Finland’, zou je denken. Dat vond de Finse overheid blijkbaar ook. Staatsbedrijf Metsähallitus mocht dan ook jarenlang naar hartenlust kappen, ook in oerbossen. Maar door de industriële houtkap van de laatste decennia is nog amper 5% van de Finse bossen oerbos. Kaalgekapte vlaktes en eentonige productiebossen blijven over. En daarin kunnen unieke soorten zoals de drie-teespecht, de vliegende eekhoorn en de Siberische gaai niet overleven. De Finse Rode Lijst van bedreigde planten- en diersoorten telt inmiddels al 564 namen. De Europese Commissie tikte Finland in 2004 op de vingers omdat het zijn soorten onvoldoende beschermt. Maar voor de Finse overheid is een boom geld en een oerbosboom veel geld. De houtindustrie is immers goed voor een kwart van de Finse export.

De houtkap treft de Sami ook in het hart van hun bestaan: het rendierhoeden. Al eeuwenlang trekken ze met hun kuddes door de bo-

© iStockphoto

Rendieren in Lapland kunnen nu met een gerust gemoed oversteken naar duurzaam beschermde bossen.

reale wouden*. Voornamelijk de oerbossen zijn belangrijk voor de rendieren, gezien ze in de winter alleen aan de oeroude bomen het unieke plantje vinden dat hen voedt: rendiermos. Dankzij het recente akkoord zijn de meest waardevolle oerbossen in Finland nu beschermd. Alles bij elkaar is er ongeveer 80 000 hectare boreaal woud beschermd tegen commerciële houtexploitatie!

Vorig jaar ondertekenden verschillende milieuorganisaties ook al een gigantisch woudbeschermingspact met Canadese houtkapbedrijven. 72 miljoen hectare (!) boreaal bos kreeg hierdoor bescherming, ongeveer 2x de oppervlakte van Duitsland! Trots deelden beide partijen toen mee dat dit het ‘grootste akkoord over natuurbescherming op de hele planeet’ is. En terecht.

(*) Boreale wouden zijn een brede strook van vochtige naaldwouden in het noorden van Canada, Scandinavië en Rusland (ook wel taiga genaamd), die samen het grootste bosgebied op aarde vormen.

BRONNEN

Greenpeace – <http://www.greenpeace.org>
 Mo news – [http://mo.be/index.php?id=63&tx_uwnnews_pi2\[art_id\]=28567&cHash=1fa2ef05](http://mo.be/index.php?id=63&tx_uwnnews_pi2[art_id]=28567&cHash=1fa2ef05)
<http://www.greenpeace.nl/news/finse-oerbossen-weer-vogelvrij>
<http://www.greenpeace.nl/campaigns/oerbossen/oerbossen-wereldwijd/finland>
<http://www.greenpeace.org/belgium/nl/nieuws-blogs/Blogs/blog-bossen/overwinning-finse-oerbossen-krijgen-beschermt/blog/31967>
<http://www.greenpeace.org/canada/en/campaigns/boreal/Resources/Background-documents/The-Canadian-Boreal-Forest-Agreement-Greenpeace-and-Aboriginal-Rights-and-Title/>

FOR SALE

Helaas heel wat minder goed nieuws uit Groot-Brittannië. In haar zoektocht naar geld voor besparingen en nieuwe inkomsten, is de Britse regering van plan om al haar bossen te verkopen! Alle openbare bossen, die nu duurzaam beheerd worden door de 'Forestry Commission' (FC), zouden dus in privéhanden kunnen komen. Een regelrechte ramp voor een gigantische oppervlakte multifunctioneel bos in Engeland, Schotland en Wales. Eens verkocht zouden de bossen mogelijk niet langer toegankelijk zijn voor het publiek. De regering houdt staande dat het allemaal zo een vaart niet zal lopen, maar in het verleden bleek privatisering van bos meestal tot een verminderde toegankelijkheid te leiden.

En wat met het FSC-label dat alle bossen van de Forestry Commission momenteel dragen? Wat met het herstel van wildhabitats en het behalen van Europese biodiversiteitsdoelen? Uiteraard doen de plannen van de regering heel wat stof opwaaien. Online loopt een petitie die al meer dan 500 000 stemmen haalde om de privatisering van de bossen een halt

© Lotte Van Nevel

Lady Park Wood is één van die schitterende wouden uit Wales die wel eens in privéhanden zouden kunnen terecht komen.

toe te roepen. Maar de conservatieve regering-Cameron laat zich daar voorlopig (nog) niet door van de wijs brengen. Zal de geschiedenis zich herhalen? Aan het begin van de 19de eeuw was er in onze contreien ook een trend om alle bossen op de privé-markt te gooien, wat o.a. geleid heeft tot de ontginning van een groot deel van ons Zoniënwoud. Nadien is de Belgische staat de verkochte bossen geleidelijk aan terug beginnen opkopen, omdat men tot het besef gekomen was dat een totale uitverkoop misschien toch niet zo'n goed idee was...

Nota bene: op 24 januari werd in New York de aftrap gegeven voor het 'Internationaal Jaar van de Bossen' van de Verenigde Naties. Helaas hebben de Britten de vreemde gewoonte om altijd het tegenovergestelde te willen doen van de rest van de wereld...

Teken de petitie op <http://www.38degrees.org.uk/save-our-forests>

BRONNEN | <http://saveourforests.co.uk/ARGUSactueel> – <http://www.argusactueel.be/europees-nieuws/te-koop-alle-britse-bossen>

GROTE GROENE MUUR ONDER VUUR

Als men in China een bosje aanplant, dan neemt zoiets toch een wat andere dimensie aan dan elders in de wereld. Sinds een aantal jaar wordt elke Chinese burger ouder dan elf verplicht elk jaar minstens 3 jonge boompjes te planten, en in het noorden van China focust men daarbij vooral op de Grote Groene Muur die de verwoestijning moet tegengaan.

Inmiddels huisvest China dan ook het grootste door mensen aangelegde bos ter wereld, momenteel een slordige 50 miljoen hectare. Tegen 2050 moet dit bos een oppervlakte hebben van niet minder dan 400 miljoen hectare en meer dan 42% van het land bedekken...

Met al de Chinezen... Welke andere natie is tot zulks gekkenwerk in staat? De Chinezen 'bouwen' al ettelijke jaren aan hun Grote Groene Muur. Met man en macht planten ze bomen om de verwoestijning en klimaatverandering te bestrijden. Verwoestijning is een schrikbarend probleem in China: de Gobi, de Taklimakan en de Kumtag woestijnen breiden razendsnel uit. Volgens wetenschappers is de woestijnoppervlakte er sinds de jaren '50 verdrievoudigd. Het zand verandert vruchtbare akkers in levenloze zandvlakten, bedreigt het levensonderhoud van 400 miljoen Chinezen en vormt een gevaar voor de biodiversiteit. Dus moeten kersverse bossen soelaas brengen. Maar nu blijkt dat die Groene Muur minder effectief is dan werd aangenomen. Experts stellen dat het type bossen en hun locatie de effectiviteit beperken. Ze wijzen erop dat de kunstmatige bossen op sommige plaatsen zelfs de ecologische degeneratie hebben versneld door extra druk op waterbronnen te leggen in droge regio's. De Grote Groene Muur draagt volgens hen ook bij tot een aanzienlijk afname van de boskwaliteit in China. In veel nieuw aangelegde bossen leven immers maar weinig dieren. Ten slotte veroordelen ze het feit dat niet-inheemse bomen geplant worden, terwijl inheemse boomsoorten een veel belangrijkere rol spelen bij het tegengaan van verwoestijning.

BRON | MO-Magazine: <http://www.mo.be/artikel/kritiek-op-grote-groene-muur-china>

Rollins Toontje

ROLLIN VERLINDE

Foto's nemen in het bos. Het lijkt gemakkelijker dan het in werkelijkheid is. Al jaren proberen wij met onze vereniging de juiste hoek en toon voor ons beeldmateriaal te vinden. Dankzij deze fotorubriek kan het vanaf nu alleen maar beter worden. Topfotograaf Rollin Verlinde van Vildaphoto licht in elke Boskrant een tipje van de sluier der natuurfotografie voor ons op.

© Rollin Verlinde

BOSVOGELS FOTOGRAFEREN

Schroef een gigantische telelens op je camera en je kan vogels fotograferen vanuit de luie zetel. Was het maar waar! Zelfs met een duizenden euro's kostende telelens moet je een mees tot op een meter of drie benaderen om hem vullend in beeld te zetten. Er is dus slechts één oplossing: dichterbij geraken. Dat kan op verschillende manieren. Je wandelt rond tot je een vogel opmerkt die vrij tam is,

roodborstjes of jonge uiltjes kunnen dat wel eens hebben. Met wat geduld en veel proberen levert het af en toe een mooi beeld op. Let wel op met jonge vogels, verstoor ze niet langer dan een minuutje. De meeste vogelfoto's zijn echter gemaakt vanuit een schuiltentje, strategisch opgesteld op een plaats waar veel vogels komen zoals een voederplek in de tuin of een drinkplaats in het bos.

Bosactua

LISELOT LEDENE

Vlaamse bossen worden gezonder

De gezondheid van onze bossen wordt beïnvloed door een heel gamma aan factoren, van verdroging van de bodem over luchtverontreiniging, ongunstige bodemeigenschappen, vermeting of extreme weersomstandigheden. Ook schimmels en insecten bezorgen onze bomen heel wat kopzorgen. Toch gaat het blijkbaar niet zo slecht met de gezondheid van onze bossen, want waar 15 jaar geleden nog een kwart van al onze Vlaamse bosbomen onder de noemer 'zwakke gezondheid' werd geklasseerd, is dat percentage vandaag tot 16 teruggedrongen. Dat blijkt uit de bosvitaliteitsinventaris van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Onze bomen doen het zelfs beter dan het Europees gemiddelde.

© Bert De Somville

*De gezondheid van onze bossen gaat erop vooruit.
Deze beuk straalt alvast!*

Voor al de grove den doet het vandaag zeer goed. Het zwakke broertje onder de onderzochte bomen is dan weer de populier, waarvan er vele te kampen hebben met schimmelinfecties die tot bladverkleuring en vroegtijdige bladval leiden. Ook oude eikenbestanden vertonen soms een verzwakte kroonconditie. Maar al bij al scoort de gezondheid van ons Vlaamse bos de laatste jaren dus vrij goed.

Bronnen: www.vilt.be en www.inbo.be

© iStockphoto

Knack lijst de 15 meest betoverende en fotogenieke bossen op

Bossen behoren tot de mooiste en meest geliefde plekjes op aarde. Alhoewel geen enkel bos lelijk te noemen is, zijn sommige bossen mysterieuzer, indrukwekkender of specialer dan andere. Knack lijst ze voor u op: <http://knackweekend.rnews.be/nl/life-and-style/reizen/reizen-in-beeld/vijftien-betoverende-bossen/article-1194879069268.htm#>

*Bos in Fiordland Nationaal Park in Nieuw-Zeeland:
mooi mooier mooist!*

Bomen in openbaar domein verdienen meer aandacht

Volgens Natuurpunt worden groenvoorzieningen langs wegen vaak verwaarloosd, zowel bij de aanplant als bij de nazorg. Jonge planten worden gekwetst door maaiwerken of verdrogen in de zomer. Oudere bomen lopen dan weer het gevaar om geveld te worden na stormschade of omdat hun wortels fiets- en voetpaden beroeren. Daarbij wordt onvoldoende de overweging gemaakt of de bomen door gepaste zorg niet kunnen gered worden. Het duurt namelijk in veel gevallen tientallen jaren vooraleer een jonge boom dezelfde waarde heeft als een volwassen exemplaar.

Nochtans hebben bomen in de stedelijke omgeving een zeer grote waarde. Ze vervullen een belangrijke sociale, ecologische en economische functie. Ze zijn functioneel (capteren CO₂, geven schaduw, torsen sfeerverlichting...),

maar geven bovenal de buurt een natuurlijke uitstraling. Daarnaast bieden ze heel wat mogelijkheden voor meer biodiversiteit in de stad.

Het onderhoud valt onder de bevoegdheid van de wegbeheerder. Het is dan ook van belang dat het Vlaams gewest en de lokale besturen voldoende aandacht schenken aan ruimte voor de bomen wanneer er nieuwe stadsontwerpen worden gemaakt. Het lijkt evident maar is het allerm minst in veel dossiers: plaats voor wortels, respect voor het bestaand 'oud' groen, Daarnaast moeten er duidelijke lastenboeken voor de aannemers zijn zodat de werken op een boomvriendelijke wijze worden uitgevoerd (geen steenpuin in plantgaten, aanbrengen van goede teelaarde, bewatering, vervanging dood plantgoed, ...). Ook het onderhoud is uiteraard van groot belang.

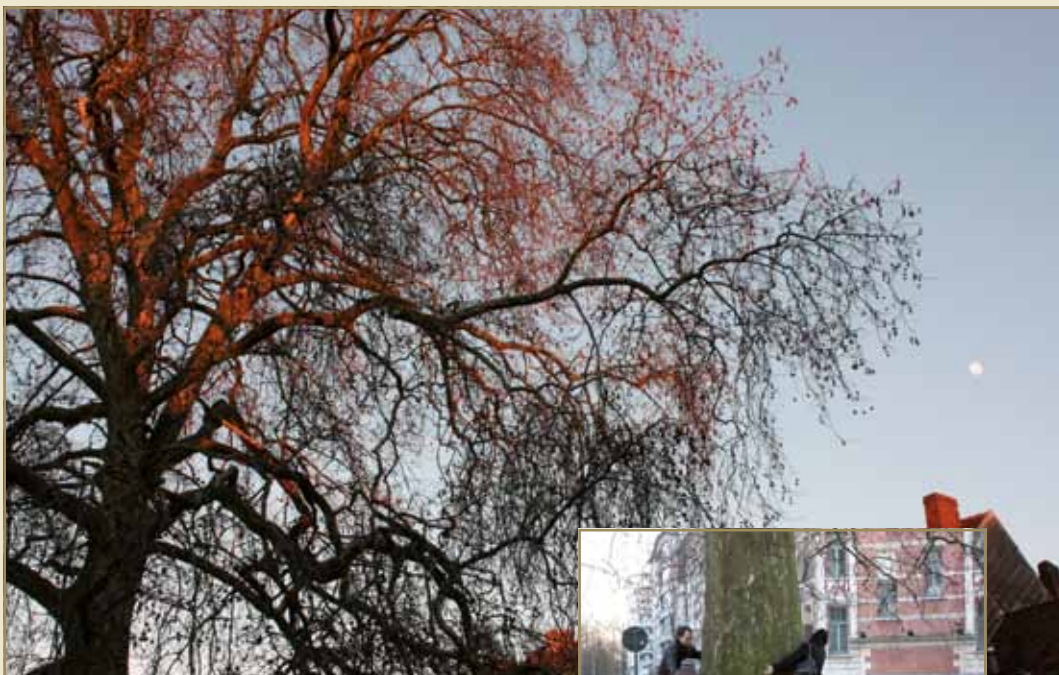
Ontbossing is slecht, dat voel je aan je (zee)water

Wetenschappers van de Universiteit Antwerpen (UA) hebben aangetoond dat de ontbossing in onze contreien ook slecht is voor de (zee)waterkwaliteit. De Antwerpse onderzoekers bestudeerden de effecten van ontbossing in gematigde klimaatzones, in regio's zoals bij ons waar ontbossing al meer dan een millennium aan de gang is. Vandaag is Vlaanderen nog maar voor 10% bebost, maar ooit hadden ook wij immers een bosoppervlakte van ongeveer 90%.

Het Antwerpse studiewerk bracht aan het licht dat door de omzetting van bossen in weiden en akkers er op lange termijn veel minder silicium naar rivieren en kustwateren geleid

wordt. Onmiddellijk na de ontbossing treedt er een piek van silicium op in rivieren en kustwateren maar op langere termijn stelden de onderzoekers een duidelijke daling vast. Landbouwgebied exporteert drie maal minder silicium dan bosgebied.

En dat terwijl het element silicium een belangrijke voedingsstof is voor algen, in het bijzonder voor de kiezelwieren. Als die kiezelwieren geen silicium vinden dan gaan andere algensoorten domineren. In de oceanen slaan kiezelwieren echter tot 25% van de jaarlijkse menselijke uitstoot van het broeikasgas CO₂ op. Een negatief effect op onze kiezelwieren is dus echt van cruciaal voor onze atmosfeer.

Treehuggers aller landen: op naar het Van Duyseplein in Gent, voor een ontmoeting met Plataan bij Maan.

Papier van hier: enkel nog uit 100% legale houtvezels

De Belgische papierindustrie, verenigd in Cobelpa, garandeert voortaan dat de houtvezels en pulp die ze gebruiken voor de productie van papier en karton met zekerheid niet afkomstig zijn van illegaal gekapte bomen. Enkel houtvezels of pulp die aan strenge voorwaarden voldoen, komen er nog in: uitsluitend gerecycleerd papier, PEFC of FSC gecertificeerd hout of hout waarvan de wettelijke oorsprong gekend en vastgelegd is, kan nog. Met hun engagement in de strijd tegen illegale houtkap zorgen ze als nationale federatie zowaar voor een Europese primeur! Tegen 2013 wil de EU alle bedrijven die werken met houtproducten verplichten om de wettelijke oorsprong van hun hout(vezels) te bewijzen. De Belgische papierindustrie wacht

hier echter niet op en werpt zich op als voorbeeld voor heel Europa.

Er zijn twee redenen om aan te nemen dat het niet bij alleen maar woorden zal blijven: Cobelpa vertegenwoordigt de volledige Belgische papier- en kartonproducerende industrie en bovendien leggen ze zichzelf op om door een onafhankelijke expert jaarlijks hun engagement te laten controleren en certificeren. Het engagement volgt op andere maatregelen uit het verleden van de sector om ecologisch te produceren: dankzij het afsluiten van energieconvenanten, rationalisering van het energieverbruik en innovatie van de energieproducten daalde de specifieke CO₂ uitstoot van deze sector de voorbije twintig jaar met 30%.

Monumentale plataan op Vanduysepleintje: mooiste boom in Gent volgens Use-it

Wie kent ze niet: de leuke, gratis stadskarten van Use-it gemaakt door locals voor jonge reizigers? En wie kent de monumentale plataan op het Vanduysepleintje in Gent niet? Wel, volgens Use-it is dit de mooiste boom van Gent! Locals en backpackers zijn er zot van! Ben jij ook zot van de boom en vind je het stadsplan leuk? Neem dan een foto van jezelf terwijl je de boom kust en stuur die door naar ghent@use-it.be (en naar ons mag ook: liselot.ledene@vbv.be)!

Meer info: www.use-it.be

Boomhakker of eikel?

U heeft het misschien ook gezien op het nieuws of gelezen in de pers: in de Westhoek slaat sinds enige tijd een geheimzinnige boomhakker toe. De man (of vrouw) vindt er blijkbaar niets beters op om zijn of haar nachten door te brengen dan her en der de schaarse boompjes van deze regio om te leggen. Langs de N8 tussen Elverdinge en Woesten werden zo al ettelijke knotwilgen en berken platgelegd. Om het hout is het duidelijk niet te doen, want de bomen blijven gewoon liggen. En in een ruilverkaveling in Woesten werden tientallen jonge eiken doorgeknipt.

Boomhakker of eikel? Wij houden het toch vooral op het tweede.

Brugs stadsbestuur slijpt de groene potloden

Goed nieuws uit Brugge: de groene potloden worden er alvast geslepen want het stadsbestuur zal de 4,6 hectare Lappersfortbos die nog als kmo-zone ingekleurd staat, bestemmen als groen gebied. Daarmee wordt ook de planmatige bescherming van dat deel van het bos een feit.

In het Lappersfortbos, het bekendste ruimtelijk bedreigde (zonevreemde) bos van Vlaanderen, voerden verschillende organisaties jarenlang een verbeten strijd om het bos integraal te behouden. Begin 2010 ging alsnog 3,2 hectare voor de bijl maar dankzij het verzet werd ook 15 hectare gered. Daarvan is 10,4 hectare ingekleurd als parkgebied op de bestemmingsplannen maar 4,6 hectare ook als KMO-Zone. En zelfs al zijn alle beleidsverantwoordelijken vandaag bereid om ook dat KMO-deel van het

bos permanent te beschermen, zolang het die 'harde' bestemming draagt, blijft de kans reëel dat ontbossing op termijn opnieuw ter discussie komt. Zitten er binnen 10 of 20 of 50 jaar misschien opnieuw jongeren in de bomen omdat het Lappersfort opnieuw bedreigd wordt...?

Maar daar komt nu dus verandering in, belooft het Brugse stadsbestuur. Dat was toch hun reactie op het verzoekschrift van het Groene Gordel Front (GGF). Samen met VBV en de Bond Beter Leefmilieu vroeg het GGF om het resterende deel ook groen in te kleuren. Door hier op in te gaan maakt Brugge de beloftes en engagementen van diverse overheden waar en bewijst ze dat de stad groene en duurzame beslissingen kan nemen. We kijken met spanning uit naar de officiële bestemmingswijziging!

De boomhut

SANDER VAN DAELE

Binnen enkele maanden is het weer zover: de lente! Wist je dat er vanaf maart een kleurrijk spektakel in het bos valt te beleven? Niet in de kruinen van de bomen, maar op de grond. Witte bosanemonen, gele sleutelbloemen, blauwe boshyacinten... Deze planten zijn echte competitiebeesten. Ze moeten bloeien voor de bomen hun bladeren krijgen want

dan komen ze in de schaduw terecht en worden ze tot het volgende voorjaar gedwongen om opnieuw een teruggetrokken bestaan te leiden. We noemen ze voorjaarsbloeiërs en ze vormen het bos gedurende een korte periode om tot een bont en fleurig schouwspel.

Wil jij ook eens het competitiebeest in je loslaten? Neem dan eerst papier, plakband en een schaar bij de hand en laat het knutseltalent in je volledig los! Zoek een viertal mooie foto's van voorjaarsbloeiërs. Met een fototoestel kan je natuurlijk ook zelf het bos in trekken en gewoon zelf foto's maken. Print elke foto een vijftiental keer af, en vraag aan papa of mama of ze je misschien kunnen helpen om de foto's te plastificeren. Zo kunnen je foto's tegen een stootje en kan je het spel meer dan één keer spelen. Wanneer je het moeilijk wil maken, maak je van de foto's allemaal puzzelstukken die in elkaar passen. Deze foto's vormen later je enige echte 'voorjaarsbloeiërspuzzel'.

Ook om de ontluikende bladeren aan de bomen uit te beelden moet je eerst een kleine zoektocht ondernemen. Zoek naar een oude paraplu, die wordt de basis voor jouw boom. Waag je nu in je vaders doe-het-zelf-hok en vis daar een rol stevige plakband uit de rekken. Nu ben je klaar om het bos in te trekken. Zorg dat je alles mee hebt: de voorjaarsbloeiërspuzzel, de paraplu en de rol stevige plakband. Zeer belangrijk: maak ook een groep vriendjes en vriendinnetjes warm om mee te gaan naar het bos.

© Pierre Kestemont

© Karen Wuyts

Verdeel de groep in tweeën, plaats één iemand met de open paraplu tussen beide groepen en laat de twee groepen nu 20 stappen achteruit zetten. De ene groep moet onder de paraplu zo snel mogelijk de puzzel van de voorjaarsbloeiers leggen. De andere groep moet met de plakband zo snel mogelijk de paraplu volhangen met bladeren. Beide groepen mogen in estafettevorm, altijd maar één persoon laten spelen. Wanneer de paraplu helemaal volhangt met blaadjes, is er teveel schaduw en kunnen de voorjaarsbloeiers niet meer groeien. Hier stopt het spel voor de eerste keer. Je telt het aantal puzzelstukken van het bloementapijt, haalt alle blaadjes van de paraplu en draait de rollen om. Wanneer de paraplu opnieuw vol hangt met blaadjes, tel je opnieuw de puzzelstukken. De groep die de grootste puzzel vormde, is gewonnen! En vergeet niet achteraf alles proper op te ruimen, zodat we morgen ook nog fijn in het bos kunnen komen spelen!

INTERNATIONAAL JAAR VAN DE BOSSEN • 2011

Internationaal Jaar van de Bossen

ELSE VAN DAELE EN BERT DE SOMVIELE

De Verenigde Naties hebben 2011 uitgeroepen tot 'The International Year of Forests', ofwel het Internationaal Jaar van de Bossen. Onder het motto 'Forests for People' willen de VN het bos in de kijker zetten en het debat over duurzaam bosbeheer openen, overal ter wereld en voor alle lagen van de bevolking. De VN hopen hierbij vruchtbare samenwerkingen tot stand te kunnen brengen op regionaal, landelijk en wereldwijd vlak.

Bij de VBV'ers klinkt dit natuurlijk als muziek in de oren, want het zijn net die goede voornemens van de VN die reeds veertig jaar de werking van VBV in grote mate drijven. VBV wil deze kans niet missen en zal alle hens aan dek zetten om 2011 aan te grijpen als een kanteljaar voor onze Vlaamse bossen, en om ook wereldwijd een positieve bijdrage aan het bosbehoud te leveren.

Dat 2011 door de VN uitgeroepen is tot Internationaal Jaar van de Bossen is overigens niet zo verrassend. Bossen hebben immers een enorme invloed op het klimaat en de mensheid. Zo'n 1,6 miljard aardbewoners is direct afhankelijk van het bos voor hun voorbestaan, maar ook voor de resterende 5 miljard anderen zijn bossen een voorwaarde tot overleving. Wereldwijd herbergen alle wouden bijvoorbeeld twee keer meer CO₂ dan wat er nu in de atmosfeer aanwezig is. Ontbossing leidt dus tot een verdere toename van de hoeveelheid broeikasgas-

sen in de atmosfeer, om maar één van de vele negatieve effecten ervan aan te halen.

FORESTS FOR PEOPLE, PEOPLE FOR FORESTS

De VN wil de aandacht van de wereld dit jaar dan ook volop richten op hoe mooi en belangrijk onze bossen echt wel zijn. Succesverhalen en innoverende oplossingen worden onder het thema 'Forests for People' gepromoot. In dat kader werd recent in New York het *International Forest Filmfestival* georganiseerd: een evenement als dit past immers perfect binnen die doelstelling. Het werd een filmwedstrijd met verschillende subcategorieën voor films met een 'bossige' inhoud. De winnende films worden vervolgens wijd verspreid naar de VN-lidstaten. En wees gerust: ook wij zullen ervoor zorgen dat laureaten van dit festival zoals 'The queen of trees', 'Conflict Tiger' en 'The man who stopped the desert' ook hier aan bod komen.

Elk jaar verdwijnt wereldwijd nog steeds 2 à 4x de oppervlakte van België aan bosoppervlakte, met o.m. erosie en woestijnvorming als gevolg. Een moeilijke strijd.

den met een internationaal sausje. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de VBV zullen in samenwerking met Natuurpunt er naar streven om van de Week van het Bos het hoogtepunt van het Internationaal Jaar van de Bossen in Vlaanderen te maken.

Daarnaast lanceren we een oproep naar alle middenveldorganisaties, naar de bedrijfswereld, naar de milieu- en natuursector zelf, en eigenlijk gewoon ook naar u en alle Vlamingen, om dit jaar zeker te werken rond bos en bomen. Je kan hiervoor participeren in één van onze campagnes, zoals de Week van het Bos, of 1 Miljoen Bomen voor Vlaande-

ren, maar je mag natuurlijk ook met nieuwe ideeën het bosverhaal onder de aandacht brengen. Je kan hiervoor kleine (maar altijd geapprecieerd!) initiatieven ontwikkelen, bv. een stickerverkoop ten voordele van 1 Miljoen Bomen. Je kan ook van *the sky the limit* maken en een project uit de grond stampen dat de Aarde er groen zal laten uitzien vanuit de ruimte, bij wijze van spreken.

Laat die grijze hersencellen dus maar overuren draaien, en bestook ons met uw creatieve ingevingen! Waar we kunnen, zullen we je graag meehelpen, dus neem zeker eens contact op om ons je plannen mee te delen. Dat

kan via info@miljoenbomen.be of info@weekvanhetbos.be of info@vbw.be of telefonisch via 09 264 90 55.

En sowieso staan er al een aantal hele mooie samenwerkingen in de steigers: de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) organiseert dit jaar hun natuurstudiecongres met het thema 'bossen en hagen'; Argus Leefmilieu voegt bij haar bekende jaarlijkse fotowedstrijd dit jaar expliciet de categorie 'bos' toe, en zal ook in haar nieuwsbrieven extra aandacht besteden aan het bos. Samen met Natuurpunt en Argus organiseren we overigens ook een studiedag over het thema 'Bos voor Iedereen'. En samen met Pasar gaan we op 6 november in héél veel Vlaamse gemeentes bomen planten, onder de ronkende titel 'Walk for Forest'.

Tijdens de Week van de Aarde gaan we met zijn allen samen op zoek naar paaseieren in een wel heel symbolische locatie: het sterk bedreigde Sint-Annabos in Antwerpen. Daarmee willen we niet alleen de aandacht richten op dat ene, bedreigde bos, maar pleiten we – samen met de Bond Beter Leefmilieu en heel

veel van haar leden, samen met de Gezinsbond, en samen met de lokale Antwerpse actievoerders – gewoon ook algemeen voor meer ruimte en betere natuur en bossen voor de kinderen in Vlaanderen.

En dan zijn er nog een hele serie bosactiviteiten in voorbereiding waarover we je nu nog éven in spanning houden... Volg alle plannen dus zeker op onze nieuwe website www.internationaljaarvandebossen.be.

50% van de op aarde gekende biodiversiteit komt in het tropisch bos voor.

AltiplanoBooks.be

**UW SPECIALIST IN
REIS- EN NATUURBOEKEN**

info@altiplanobooks.be www.altiplanobooks.be 09/227.27.36

**Wij verkopen online
gidsen over**

- Fauna & Flora
- Natuurgebieden
- Ecologie & Milieu
- Weer & Klimaat
- Tuinieren

Uw lidnummer = Uw kortingscode
 bij registratie op onze webshop

5% LEDENKORTING !

VBV-Actief

Marie Vinck, de vrouw van je bomen

Topactrice Marie Vinck is ook de topmeter van onze 1 Miljoen Bomen-campagne. Niet alleen stak ze zelf al ettelijke bomen in de grond, ze leent ook haar acteertalenten voor onze campagne. Zo stond ze – samen met Artists United for a Better World – in voor de opname van een TV- én een radiospot die tijdens de week van 7 tot 11 februari door de VRT heel frequent de

wereld werd ingestuurd. De al even sympathieke Pieter Embrechts leverde aan beide spots een schitterende bijdrage. Waarvoor dank!

Op zaterdag 5 februari bemande Marie trouwens ook nog eens onze 1-miljoen-bomen stand tijdens de eco- en lifestyle beurs Ecopop. Ze veilde er het kleed dat ze droeg in het TV-spotje. Met de opbrengst worden, uiteraard, bomen geplant! Op www.1miljoenbomen.be kan je het spotje nog bekijken, en zal je bovendien ook heel prettig verrast worden door het aantal reeds geregistreerde boompjes op de teller. Dat miljoen bomen komt nu stilaan écht wel in zicht!

En ook tijdens het Internationaal Jaar van de Bossen planten wij natuurlijk duchtig voort. Zin om je boompje bij te dragen? Surf dan snel naar www.1miljoenbomen.be!

Voorjaarswandeling in het Raspaillebos in Geraardsbergen

17 april

De voorjaarsflorawandeling brengt ons dit jaar naar het Raspaillebos in Grimminge bij Geraardsbergen. Het bos is legendarisch omwille van de heroïsche klimpartijen op de Bosberg tijdens de Ronde van Vlaanderen. Minder bekend maar niet minder fascinerend is de ook daar zeer uitbundige voorjaarsflora die er de bosbodem van maart

tot mei omtovert tot een prachtig veranderend kleurenpalet. Johnny Cornelis kent de streek door en door en zal ons graag rondleiden doorheen dit prachtig stukje Vlaamse Ardennen. Afspraak om 14u15 aan NME De Helix (Hoogvorst 2, 9506 Geraardsbergen-Grimminge) waar gids Johnny ons opwacht. Vergeet je stevige schoenen niet!

In maart planten alle VBV'ers een boom (of duizend)!

Wat een plantseizoen gaan wij tegemoet, want niet minder dan een twintigtal verschillende locaties in Vlaanderen zullen we bebossen en beplanten de komende maand, fantastisch toch! Plantlustigen: trek die laarzen aan, warm die spieren op, grijp je spade stevig vast en haal je hartje op. Het wordt een hete plantmaand! Check snel onze kalender op www.vbv.be voor de laatste updates, en geef ons een seintje als je bij één van deze plantacties wil meehelpen. Wat zeker nu al in BLOKLETTERS in uw agenda mag:

ZATERDAG 5 MAART: AANPLANT T-SHIRT- EN GROENE LOPER LOOPT-BOS IN DEERLIJK. Iedereen die T-shirts of stickers gekocht heeft tijdens onze campagne of zich te pletter liep voor het bos is meer dan welkom. En aangezien

de helft van Vlaanderen ondertussen rondloopt in een van onze ENORM leuke 1 Miljoen Bomen T-shirts, kunnen we er dankzij de T-shirtverkoop (1 T-shirt = 3 bomen) en de opbrengst van de veiling van het 1miljoen-bomenkleed 1 hectare nieuw bos aanplanten. Behoort u tot die helft van Vlaanderen die nog géén t-shirt heeft?! Surf dan snel naar www.1miljoenbomen.be en plaats uw bestelling! Afspraak voor alle t-shirt dragers om 14u aan de Theo Nuyttenslaan in Deerlijk, en ook wie meeliep in De Groene Loper Loopt is meer dan welkom! Bevestig wel vooraf even uw deelname aan Lore Provoost (Lore.Provoost@vbv.be of 09 264 90 49). PS: Vergeet je T-shirt niet aan te doen, want dat zal ongetwijfeld erg leuke foto's opleveren!

Interne keuken

Liza Romeijn-Peeters ruilde op 15 februari, na bijna 4 jaar trouwe dienst, VBV voor een nieuwe uitdaging bij het Regionaal Landschap Schelde en Durme. Tijdens haar tijd bij VBV voerde Liza onder meer het Tandem-project uit, en groeide ze uit tot een experte op vlak van speelbossen en bosrecreatie. We bedanken Liza voor al haar mooie werk en realisaties, en wensen haar het beste bij het Regionaal Landschap. En sowieso is Liza nog niet helemaal weg, want de komende maanden blijft ze ons lopende project Plan Boomarter, waarmee we bos en natuur in de streek van Halle proberen te versterken en verbinden, verder opvolgen.

Maar er waren en zijn ook nieuwe gezichten in ons kantoor in Gontrode. Else Van Daele

vervulde voor haar opleiding Sociaal Beleid aan de Arteveldehogeschool in Gent een redelijk briljante stage bij ons uit (waarvoor dank, Else!) en nog maar net was Else weg, of we verwelkomden reeds 3 nieuwe stagiairs: Aurélie Hudders, Helena Devaere en Jimmy Verplancke zijn van begin februari tot begin mei bij ons om hun afstudeerstage voor de opleiding Groenmanagement van de Hogeschool Gent (campus Melle) te maken. Veel succes!

Ten slotte is er ook nog vrijwilliger en stilaan Rots in de Branding, Tom Van Luchene, die ons 2 halve dagen per week komt helpen met de meest uiteenlopende taken als het bijhouden van ons persoverzicht tot het onderhoud van onze veelgebruikte spades. Dankzij Tom gaan die boompjes nu nog vlotter de grond in!

Bosweekend 2011

Kom naar ons spetterende BOS-weekend in de West-Vlaamse heuvels (Westouter)! Op 1 en 2 april is onze prachtige Westhoek immers volledig in de ban van het Bos. We starten vrijdagavond met een heerlijke vegetarische maaltijd. Daarna geniet je van een avondwandeling of een mooie film. Na een vroegochtend excursie is er op zaterdagochtend keuze uit vijf workshops: gaande van bosfotografie tot koken met bosproducten, beheerwerken of een creatieve Loesje-schrijfworkshop. Wil je het exotischer? Daar zorgt de tropische boswerkgroep voor. In de namiddag zijn er tal van excursies gegidst door de boswachter en verschillende bosgidsen.

WANNEER? Vrijdag 1 april vanaf 18u – zaterdag 2 april tot 17u (enkel op vrijdag of op zaterdag komen kan ook; op zaterdag starten we om 9u15)

WAAR? De bossen rondom de Rodeberg met overnachting in het jeugdverblijf Monsalvaet (Westouter, Heuvelland).

VOOR WIE? Voor iedereen met interesse of passie voor het bos

INSCHRIJVEN BIJ: info@vbv.be

MEER INFO volgt dra: www.vbv.be/bos-weekend, of na inschrijving.

Het BOSweekend is een organisatie van VBV en CVN.

Algemene Vergadering 2011

Op donderdag 28 april 2010 verwelkomen we u vanaf 18u30 heel graag in de Spiegelzaal in de Markten in Brussel (www.demarkten.be) voor onze Algemene Vergadering 2011. Wie aan het statutaire deel en/of het diner niet wenst deel te nemen, kan ook later langskomen en inpikken op de inhoudelijke agenda. Voor het diner

verwelkomen wij u graag rond 19u45; voor het inhoudelijke deel verwachten we u rond 20u45. Geïnteresseerde kunnen zich nu reeds inschrijven bij Kathleen De Looze (Kathleen@delooze.be of 09 264 90 55).

Houd zeker ook onze nieuwsbrieven en de website in de gaten voor meer info over het concrete programma.

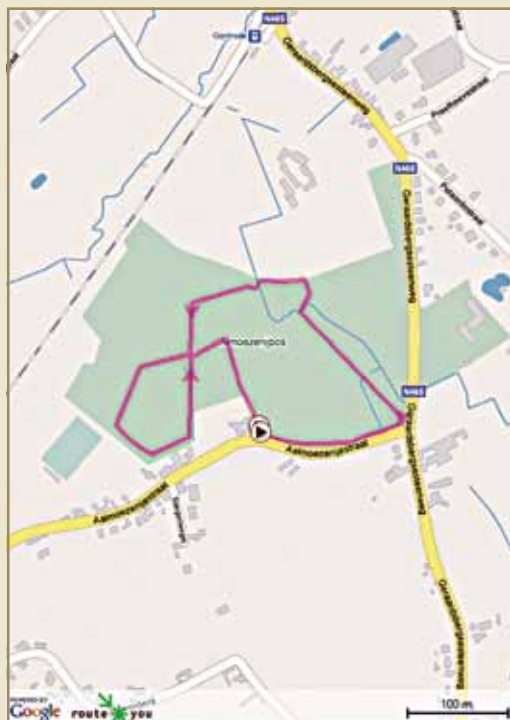
Wandeling in het Aelmoeseneiebos

SANDER VAN DAELE, LORE PROVOOST & LOTTE VAN NEVEL

Het Aelmoeseneiebos is het proefbos van de Universiteit Gent. Het bos beslaat in totaal 39,5 hectare en is gelegen ten zuidoosten van Gent, op het grondgebied van Gontrode en Landskouter. Het bos ligt in een bosarme regio en voor Vlaanderen wil dit natuurlijk al wat zeggen... Het gevolg hiervan is dat het bos een zeer talrijke en bonte mengeling van bezoekers over de vloer krijgt. Multifunctioneel beheer is hier zeker geen overbodige luxe! De beheerders van het bos proberen alle eisen die de bezoekers aan het bos stellen zo goed mogelijk te vervullen zonder dat het bos hier onder lijdt. Voor deze delicate evenwichtsoefening staat het Laboratorium voor Bosbouw van de Universiteit Gent in. Dat ze daar goed in slagen bewijst het FSC-duurzaamheidslabel dat toegekend is aan het bos. Heel wat aspecten van het moderne bosbeheer en de hoge ecologische waarde zorgen ervoor dat het Aelmoeseneiebos ondanks zijn beperkte oppervlakte een bezoekje meer dan waard is.

EEN BEETJE GESCHIEDENIS

Oude kaarten, ander archiefmateriaal, de naam van het bos, historische relict en de vegetatie wijzen er op dat het bos reeds vele eeuwen bestaat en een toch wel redelijk turbulente geschiedenis achter de rug heeft. Het bos is reeds aanwezig op 'de Grote Atlas van de Ferraris (1777)' en is dus officieel een 'oud' bos. Ook oudere kaarten en andere archiefstukken vermelden het bestaan van het bos. De naam van het bos verwijst naar 'aalmoezenijen'. Dit waren liefdadigheidsinstellingen, verbonden aan abdijen. Zo had ook de

© Route You.com

Sint-Baafsabdij van Gent, de eerste bekende eigenaar van het bos, een aalmoezenij. Armen mochten vermoedelijk gratis brandhout, voedsel en andere producten uit het bos halen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog kapten de bezetters er bijna alle bomen. Gelukkig werd het twee jaar na de oorlog in ere hersteld. Een divers palet aan (loof)boomsoorten vonden er een plaatsje. Eind de jaren '60 kocht de huidige eigenaar, de Universiteit Gent, het grootste deel van het bos aan.

EN NU WANDELEN!

De wandeling start aan het kapelletje in de Aelmoeseneiestraat. Misschien is het wat tegenstrijdig om deze boswandeling mee te

beginnen maar het graslandje voor het kapelletje (dat herinnert aan het kerkelijke verleden) kent een extensief maaibeheer. Daardoor krijgen veel plantensoorten hier de kans om zaad te zetten en ontwikkelt er zich een soortenrijke vegetatie. De houtexploitanten gebruiken dit terreintje eveneens als stapelplaats voor gekapte bomen. Gelukkig blijkt de aanwezige vegetatie hier wonderwel van te herstellen. Bij het binnenkomen van het bos volg je het pad aangeduid door een geel pijltje naar rechts.

Langs dit pad dat je evenwijdig met de Aelmoeseneistraat blijft volgen tot aan de Geraardsbergsesteenweg kom je meteen al heel wat aspecten tegen die op het multifunctioneel beheer van het bos wijzen. Je zal merken dat het pad zeer kronkelend is en je een beetje moet zoeken waar het juist loopt. Dit komt doordat het pad niet aangelegd is maar op een organische manier tot stand gekomen is. Na consultatie van de omwonenden in het kader van het UBP (uitgebreid beheerplan) bleek immers dat er nood was aan dergelijke 'spannende' bospaden. Dankzij dit pad was de wandellus ook 'rond'. Ook zal je merken dat alle bomen (in dit deel vooral zomereik, beuk en lork) aan deze kant van het bos een nummertje dragen. Dankzij deze identificering van iedere boom leren de studenten bio-ingenieur bos- en natuurbeheer het vak via praktijkoefeningen en komen de wetenschappers nuttige informatie over de bosdynamiek te weten.

Ten slotte zie je langs dit pad dat de bosrand dankzij hakhoutbeheer een erg geleidelijke overgang kent. Je botst van buiten gezien dus niet plots op een muur van hoge bomen. Warmte- en lichtliefhebbers zoals vlinders

© Karen Wuyts

Naast een spannend karakter creëren kronkelende bospaden ook fraaie winterse plaatjes.

maken hier dankbaar gebruik van. Naast deze ecologische functie speelt hier natuurlijk ook de veiligheid. Hoge bomen in de nabije omgeving van wegen en huizen zijn immers ook best risicovol, omdat ze bij stormweer over de weg of op huizen kunnen vallen. Het hakhoutbeheer dat ook op andere plaatsen in het bos gevoerd wordt (bijvoorbeeld langs de spoorweg die langs het bos loopt) biedt omwonenden bovendien ook nog eens de kans om aan een zeer gunstig tarief brandhout te kopen. De omwonenden worden dus ook vanuit het economisch standpunt bij het beheer van het bos betrokken.

Net voor je aan het tweede infobord komt steek je de bloedbeek over. Deze beek dankt zijn naam aan het slachthuis dat ondertussen

reeds vele jaren geleden de deuren sloot. Het afvalwater dat de slachters loosden in de beek kleurde het water soms rood door het bloed, vandaar deze lugubere naam. Aan de overkant van de Geraardsbergsesteenweg in zuidoostelijke richting zie je de voormalige bedrijfsgebouwen nog.

Aan het infobord neem je een scherpe bocht naar links. In dit natter deel van het bos kom je een hoger aandeel boomsoorten tegen die meer houden van deze vochtigere condities zoals es en zwarte els. Ook in de kruidlaag die veel rijker is, weerspiegelt zich dit meteen. De vochtgradiënten en het voorkomen van zowel bestanden met verzurende boomsoorten zoals beuk en zomereik als soorten met een veel beter afbreekbaar strooisel zoals es en zwarte els zorgen ervoor dat de kruidlaag op sommige plaatsen van het bos zeer abrupte overgangen kent. Van een weelderig bosanemonentapijt naar een kale bodem met enkel wat bramen. Naast bosanemonen komen nog heel wat andere oudbosplanten voor in het bos die in het voorjaar de bosbodem prachtig kleuren: wilde hyacint, gele dovenetel, eenbes, slanke sleutelbloem, kleine maagdenpalm, gewone salomonszegel, gevlekte aronskelk...

Nadat je nogmaals de bloedbeek oversteekt, vind je aan je linkerkant een ietwat militaristisch aandoend, omheind en dus ontoegankelijk deel van het bos. Dit is de wetenschappelijke site van het Aelmoeseneiebos met als pronkstuk de meettoren van 35 m hoog. Dit proefvlak maakt deel uit van een Europees netwerk. Er wordt een zogenaamd nulbeheer gevoerd, wat wil zeggen dat men de natuur zijn gang laat gaan.

Onderzoekers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) verzamelen er continu allerlei gegevens over het bos waardoor waardevolle tijdreeksen ontstaan. Daarnaast doen ook de onderzoekers van het Laboratorium voor Bosbouw er onderzoek naar bosvitaliteit, bosdynamiek, regendoorval, gevolgen van de klimaatverandering, ... De resultaten van dit onderzoek worden niet verzameld in een ivoren toren. Ze zorgen ervoor dat we het beheer van bossen nog beter kunnen afstemmen op het brede scala aan eisen die de maatschappij eraan stelt. Daarom is het belangrijk én nuttig dat in sommige zones van het bos de wetenschappelijke functie primeert en het publiek niet wordt toegelaten. Aan de andere kant van het pad, recht tegenover het proefvlak, ging trouwens de allereerste Film in het Bos van VBV door. Inmiddels is die een traditie waarmee VBV en Gezinsbond elk jaar de zomervakantie in heel wat Vlaamse bossen afsluiten. Een mooi bewijs dat ook de recreatieve functie van dit bos niet wordt verwaarloosd.

Aan de hoek gekomen van het proefvlak draai je af naar rechts. Aan je linkerkant zie je nu de zone met de hoogste ecologische waarde van het hele bos. Dankzij het beheer dat hier enkel op de natuurwaarde inzet, beginnen zo-

© Lotte Van Nevel

In het voorjaar zorgen talloze voorjaarsbloeiers voor een meer dan volwaardige compensatie van de ietwat troosteloos aandoende kale kruinen.

Dit knuppelpad dat bestaat uit planken afkomstig van lorkenhout uit het Aelmoeseneiebos zelf, werd eveneens in samenspraak met de bezoekers aangelegd. Het biedt aan de bezoekers de mogelijkheid om deze soms zeer drassige zone zonder kleerscheuren te overbruggen.

wel staande als liggende dode bomen zich hier echt al op te stapelen. Dit dood hout zorgt voor een zeer hoge biodiversiteit aangezien talloze soorten insecten, zwammen en vogels er een leefplaats en voedsel vinden. Omwille van deze reden, de hoge plantendiversiteit en de veiligheid is deze zone ontoegankelijk. De beheerders vragen dan ook om dit waardevolle gebied letterlijk links te laten liggen. Je volgt nu verder het brugje over de molenbeek en zo kom je aan het knuppelpad dat je links opdraait.

Waar het knuppelpad stopt, duik je enkele meter verder opnieuw het bos in. Blijf niet de molenbeek volgen maar draai aan het bordje naar rechts het pad op. Nu loop je op de oude grens van het bos. Bij de aankoop van het bos

door de Universiteit Gent eind de jaren '60 hoorden namelijk ook enkele landbouwpercelen. Deze percelen die toen bebost werden met moerasseik en verderop linde, vind je nu aan je rechterkant. De bomen in deze bestanden zijn een veertigtal jaar oud en naar bosnormen dus nog relatief jong. Je merkt hier ook aan de rechterkant van het pad een lichte glooiing in de bodem. Deze glooiing die de oude grens van het bos markeert, wordt veroorzaakt door een aarden boswal. In het verleden legden de bosbeheerders dergelijke aarden wallen aan om het vee dat graasde op de naburige weiden uit het bos te weren.

Na af te draaien naar links, kom je op één van de rechte dreven van het bos, die ook al

© Floris Meerdijk

*Centraal op de foto is de met mos bedekte
eeuwenoude boswal nog steeds zichtbaar.*

aangeduid staan op historische kaarten. Hier vind je aan de rechterkant een groot perceel met vooral berken. Een tiental jaar geleden stonden hier nog majestueuze Amerikaanse eiken. Aangezien deze exoten geen sprankeltje licht meer doorlieten en de bodem danig verzuurden, besloten de beheerders hier een kaalkap uit te voeren. Spontaan vormde zich vervolgens een jong bos met vooral berken en hier en daar een wilg. Ondertussen selecteerden de beheerders er reeds de bomen waarvan ze denken dat ze in de toekomst waardevol zullen zijn. Op deze 'toekomstbomen' pasten ze reeds vormsnoei toe zodat ze een mooi rechte, foutvrije stam kunnen ontwikkelen.

Vandaag oogt de vegetatie nog zeer ruig en is ze, zeker in de zomer, quasi ondoordringbaar. Er zijn echter veel dieren die dergelijke lichtrijke bramenruigtes verkiezen. Wanneer de kruinen van de berken zich verder zullen sluiten, zal zich hier meer en meer een typisch bosklimaat vormen en zullen ook typische bossoorten dit bestand meer en meer (her)koloniseren. De berken zijn dus de pioniers die zorgen dat de meer 'gezapige' (boom)soorten op den duur ook opnieuw een plaatsje zullen vin-

den. Elders in het bos zullen door het afsterven van oude bomen en beheeringrepen tegen dan opnieuw open zones aanwezig zijn zodat de soorten die dergelijke habitats verkiezen daar dan weer terecht kunnen. Dit afwisselen in de ruimte en tijd van verschillende habitats waardoor populaties van verschillende organismen zich kunnen handhaven, is essentieel voor het behoud van een hoge biodiversiteit.

© Lotte Van Nevel

*In de lente zorgen de berken ook als één van de eerste
boomsoorten voor een frisgroene kleur in het bos.*

Wanneer je bij de V-splitsing van de dreven komt, neem je de rechterafslag. Nu kom je in een zone waar in 2008 een ingrijpende dunning is gebeurd. Doordat na WO I alle bomen tegelijk werden aangeplant, had zich hier een gelijkjarig bos gevormd met weinig etages in de boomlaag. Door stevig te gaan kappen, kregen jonge bomen de kans om door te groeien en zullen de recent aangeplante groepjes zomer-eik, beuk, linde, esdoorn en es zich kunnen ontwikkelen. Daardoor is het Aelmoeseneiebos nu een bos waar bomen met verschillende leeftijd voorkomen, op termijn zal dit zorgen voor een gevarieerde vegetatiestructuur waar nog meer soorten een plaats zullen vinden.

Aan je linkerkant zie je hier ook, als je goed oplet, rechte doorgangen in het bos waar vrij-

wel geen struiken of bomen staan. Deze lijnen van een drietal meter breed die op verschillende plaatsen door het bos lopen zijn vaste ruimingspistes. De tijd dat gekapte bomen enkel met menselijke of dierlijke kracht uit het bos werden gesleurd ligt immers ver achter ons. Momenteel bestaat een breed gamma aan machines die dit voor ons doen. Deze machines hebben door hun grote gewicht echter ook een nefaste invloed op de bodem en hypothekeken naast de ecologische zo ook de economische waarde van het bos. Daarom kiezen de beheerders en exploitanten in onze Vlaamse bossen er meer en meer voor om de machines enkel op vaste trajecten in het bos te laten rijden. Zo wordt de schade aan de bodem beperkt tot een zeer klein percentage van de totale oppervlakte van het bos. Op deze ruimingspistes tref je vaak een tredvegetatie aan waar pitrus een kenmerkende soort voor is.

© Karen Wuyts

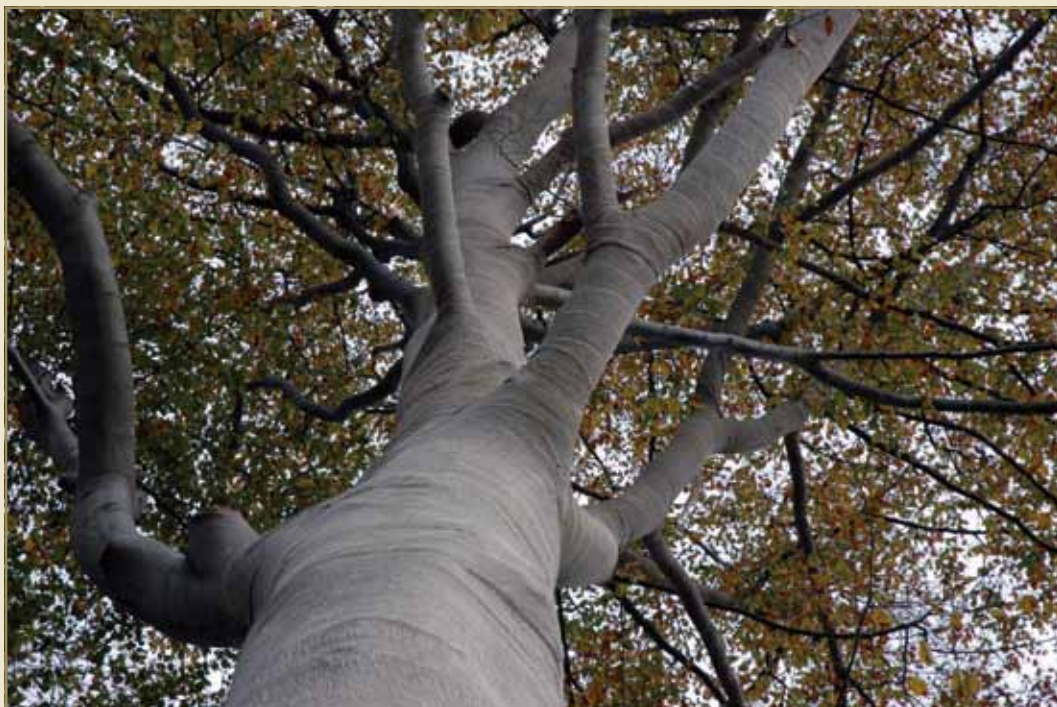
Door stevige dunningen willen de beheerders kansen geven aan jonge bomen om door te groeien. Dat dit ook voor fraaie bosbeelden zorgt, is een mooi meegenomen voordeel.

Bij het eerstvolgende kruispunt sla je rechtsaf. Na de bocht naar links zie je aan je rechterkant een groep naaldbomen. Aangezien deze exoten ook een biodiversiteitswaarde hebben (vogels vinden bijvoorbeeld in hun donkere kruinen in de winter beschutting) en geen

bedreiging vormen voor de andere bestanden worden ze 'gedoogd'. Wanneer je enkele naalden van de Douglassparren fijn wrijft, zal je bovendien verstedd staan van de heerlijke mandarijnengeur. Ietwat verscholen tussen de naaldbomen staat nog een beuk die de bezetters heeft overleefd en dus ouder is dan negentig jaar.

Na het naaldhoutbestand sla je links af en kom je bij twee indrukwekkende beuken die vakkundig ingepakt zijn met jute. Een of ander geflippte Rode-Kruis vrijwilliger denk je misschien, of een kleine escapade van de wereldberoemde inpakkunstenaar Christo? Niets is minder waar. Deze twee oude beuken waren door het kappen van de omstaande bomen plots volop in het licht komen te staan. De beuk is een schaduwboomsoort en zijn stam is niet aangepast aan een brandende zon. Hij is zelfs zo gevoelig dat al dat plotselinge licht op zijn stam zijn dood kan veroorzaken. Omdat de beheerders deze twee bomen oud willen laten worden om ten volle hun ecologische waarde te kunnen vervullen, hebben ze besloten om ze door boomklimmers te laten inpakken. Na verloop van tijd zal de vegetatie rond de beuken zich opnieuw sluiten en zullen ze op die manier opnieuw een natuurlijk lichtscherm krijgen, de jute die zal verrotten zal dan niet meer nodig zijn.

Blijf het pad volgen, over het brugje langswaar je even langs de rand van het bos loopt. Na opnieuw het bos in te gaan zie je aan je linkerkant na een twintigtal meter een dikke afstervende zoete kers. Als je goed oplet zal je een blauwe stip zien op zijn stam, hiermee duiden de beheerders aan dat dit een toekomstboom is die moet blijven staan. Economisch zal dergelijke knoestige boom met

© Lotte Van Nevel

Het jute-omhulsel biedt naast een levensnoodzakelijke bescherming aan twee oude beuken ook een vleugje artistieke waarde aan het Aelmoeseneiebos.

talrijke holtes maar weinig meer kunnen betekenen maar ecologisch vervult hij nu reeds een zeer waardevolle functie. Nog wat verder op je rechterkant zal je een kaarsrechte lork met eveneens een blauwe stip zien, laat deze boom nog enkele jaren groeien en hij zal heel

wat geld waard zijn op de houtmarkt! Deze twee toekomstbomen tonen aan hoe zowel de ecologische als economische functie best te combineren zijn in een bos. Bij de twee volgende kruispunten sla je rechts af, zo kom je weer bij het startpunt van de wandeling.

BEREIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID

Het bos ligt vlakbij het station van Gontrode waar ieder uur zowel richting Gent als richting Geraardsbergen een trein passeert. Ook buslijn 20 (Gentbrugge Groeningewijk – Oosterzele) stopt op een boogscheut van de startplaats van de wandeling. Aan de startplaats van de wandeling (kapelletje in de Aelmoeseneiestraat) is een kleine parking. De paden in het bos kunnen er modderig bij

liggen dus deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelgebruikers of beperkt mobiele personen, en aangepast schoeisel is aangegeven. Fietsen en gemotoriseerde voertuigen zijn absoluut verboden in het bos. De wandeling is 1,64 km lang, en de route kan ook gedownload worden via onze groep 'VBV – Vereniging voor Bos in Vlaanderen' op www.routeyou.com.

Darius en Tabitha Kinsey – een leven in dienst van beelden en bossen

BERT DE SOMVIELE

Vandaag stel ik jullie graag voor aan Darius en Tabitha Kinsey. Ongetwijfeld zullen deze namen bij de meeste lezers geen belletje doen rinkelen, maar dit echtpaar heeft ons wel een uniek tijdsdocument over het bos nagelaten. Ze zijn onze aandacht dus zeker even meer dan waard.

HET BEGIN

Darius Kinsey werd geboren in Missouri in 1869, maar verhuisde als twintigjarige jongeman naar het stadje Snoqualmie in de noordwestelijke staat Washington van de VS. Zijn oudere broer Alfred was daar reeds neergestreken, en diens enthousiaste verhalen hadden Darius zin gegeven om zelf ook daar zijn kansen te wagen. De snelgroeiende jonge stadjes van het noordwesten, gespecialiseerd in houthakken en bosexploitatie, maakten een onuitwisbare indruk op hem. Net als zijn vader startte hij eerst als een hotelhouder en handelaar, maar al snel kreeg de lokroep van de hem omringende wildernis en van de fotografie hem te pakken.

Nadat hij de stiel geleerd had, ging hij eerst 5 jaar in dienst bij de lokale spoorwegfirma, de Seattle and Lake Shore Railroad Co., waarvoor hij beelden maakte van de aan te leggen tracés. Daarna richtte hij echter zijn eigen studio in de stad Sedro-Woolley op. Vanaf toen specialiseerde hij zich meer en meer in landschapsfotografie en in het fotograferen van de houthakkerskampen in de reusachtige bossen van de *North Pacific*, het Noordwesten van de Verenigde Staten, en de westkust van

Canada. Het was hier dat de ontginning van de bossen in volle explosie was, wat in grote mate de motor bleek te zijn van de beginnende industrialisering van de Verenigde Staten. Het houthakkersbestaan in die tijd was bikkelhard, en Darius Kinsey heeft het gedurende zijn bijna 50-jarige carrière uitgebreid in beeld gebracht.

CHERCHEZ LA FEMME

In 1896 trouwde Darius met Tabitha May Pritts. Tabitha bleek een onschatbare assistent voor Darius. Ze bediende vakkundig de donkere kamer, behandelde de belichte glasplaten en stuurde de afgewerkte afdrukken terug naar de houthakkerskampen, waar ze een ruime afzetmarkt vonden. Later gaf ze leiding aan een uitgebreid team van studiomedewerkers. Op die manier kon Darius zich concentreren op zijn expedities en het nemen van de foto's, waardoor de collectie beelden die hij tijdens zijn loopbaan maakte, imposante proporties heeft bereikt.

Des te indrukwekkender is het werk van de Kinseys, als je bedenkt hoe hard dat leven moet geweest zijn. Gedurende de eerste decennia van zijn carrière verplaatste Darius Kinsey zich

met paard en kar over stofferige of modderige, soms bijna niet-bestaande wegen. Waar de weg echt niet meer verder ging, ging hij, samen met één of meerdere assistenten te voet verder, waarbij hij zijn zware camera zelf droeg. Daarbij kwamen dan nog de zware glasplaten van 12 kg/stuk waarop de beelden genomen werden, en de vele verdere accessoires... Volgens de overlevering was Darius Kinsey eerder klein van gestalte, maar hij moet ongelooflijk taai en energiek geweest zijn. Voor een perfecte foto trotseerde hij lawines, bergpassen en -kloven en gevaarlijke dieren.

EEN INDRINGENDE INKIJK IN HET HOUTHAKKERSBESTAAN

Gedurende hun loopbaan legden de Kinseys zowat het volledige houthakkers-

bestaan op gevoelige plaat vast. Houthakkers poseren met hun bijlen en hun gigantische zagen; houtklievers zijn aan het werk en halen letterlijk duizenden stukken meterhout uit een omgezaagde woudreus, je ziet in de latere jaren van Kinseys carrière de allereerste versies van *harvesters* en *forwarders* op het toneel verschijnen, je ontmoet de treinen en aanschouwt indrukwekkende spoorwegbruggen, je bezoekt de primitieve zagerijen, je beleeft hoe de houthakkersgezinnen in armoedige omstandigheden leefden, soms gewoon in de stronk van de reuzenbomen die ze eerder hadden omgehakt...

De collectie wordt bovendien verder verrijkt door de scherpe landschapscomposities waarin Kinsey ook heel bedreven was. De 'old-growth forests' – de oude bossen – van de

© Darius Kinsey

Amerikaanse westkust waren in die tijd de ‘frontier’, de grens waar de mens de wildernis naar zijn hand zette. De houthakkers waren dan ook best wel een ruig volkje, en Kinsey zette ze trefzeker neer tussen de woudreuzen die ze neerhaalden. Hij beschouwde de wouden waar hij werkte, als kathedralen, en uit elk beeld, elk detail, uit de uitgestrektheid van een vastgelegd landschap of de vermoeide glimlach van een oude houthakker, spreekt zijn liefde voor zijn vak. Het realisme dat uit elk van de Kinsey foto’s ademt, neemt je mee terug naar een lang vervlogen, en – voor ons ook door de dimensie van de bomen – erg exotische tijd en plaats.

Kinseys favoriete werkgebieden waren en bleven de houthakkerskampen van de Westkust, maar hij beperkte zich niet alleen tot

deze regio en tot dit thema; zo maakte hij ook reeksen van Indianenportretten, en bezocht hij ook andere bekende natuurgebieden in Amerika, zoals *Yosemite*, *Yellowstone*, *the Garden of the Gods* in Colorado en *Golden Gate Park* in San Francisco.

GENIUS AT WORK

Dat iemand in die tijd en in die omstandigheden in staat was tot het leveren van zulk kwaliteitsvol werk, strekt tot grote bewondering. Kinsey kende zijn gelijke niet op dit vlak: met redelijk primitief materiaal maakte hij een uitgebreide collectie van zeer gedetailleerde beelden van één van de ruigste natuurgebieden van Noord-Amerika, en van de kleurrijke figuren die er hun leven doorbrachten. Darius Kinsey was bovendien een

ongelooflijke perfectionist. Hij had zijn camera laten aanpassen tot het statief tot bijna 4 meter kon uitgerekt worden, en soms bouwde hij zelf nog een stelling om toch maar de juiste gezichtshoek te kunnen bewerkstelligen. Zelfs bij familie-uitjes was er altijd de kans dat hij een beeld ‘zag’ en uren in de weer ging om het op gevoelige plaat vast te leggen.

Die hoge kwaliteit bereikte Kinsey door te werken met zeer grote negatieven (soms zo groot als 50 x 60 cm), en die dan rechtstreeks op het fotopapier af te drukken. Hij maakte ook stereoscopische beelden, om een 3D-beeld te kunnen genereren, en slaagde er ook in om panoramische foto's te maken.

Ook commercieel gezien was zijn werk reeds in die tijd een voltreffer: de houthakkers kochten zijn foto's – aan een prijs die varieerde van een halve tot anderhalve US \$ – met honderden, zodat hij zich exclusief met dit voor hem favoriete type outdoor fotografie kon blijven

bezighouden. Tabitha coördineerde thuis het werk in de studio, waar op het hoogtepunt van hun loopbaan niet minder dan 16 personen in dienst waren, die zich bezighielden met het ontwikkelen en afdrukken van de door Darius naar huis gestuurde glasplaten.

HET EINDE

Darius bleef actief zijn specifieke vorm van outdoor fotografie beoefenen tot hij in 1940 – op 69-jarige leeftijd – bij een val van een grote boomstronk enkele van zijn ribben brak. Hij stierf 5 jaar later, in 1945. Tabitha overleefde haar echtgenoot nog bijna 20 jaar, en stierf in 1963. Doordat de Kinseys zelden of nooit de gemakkelijkskeuze hadden gemaakt om zich bezig te houden met de veel comfortabeler en rendabeler vormen van fotografie, zoals studiowerk en portretten, maar steeds hun artistieke en sociale visie trouw bleven, lieten ze ons na met een enorme collectie unieke beelden, van een periode waarin de bosbouwers van het Noordwesten van de Verenigde Staten en het westen van Canada de motor waren van de industriële ontwikkeling van dit ‘nieuwe’ continent.

Maar liefst 4.700 negatieven overleefden de Kinseys en zijn nu beschikbaar in het Whatcom Museum of History & Art, in Washington. Ook het boek van Dave Bohn & Rodolfo Petschek – *Kinsey Photographer (A half century of negatives by Darius and Tabitha May Kinsey)* – is een absolute aanrader voor wie hun werk beter wil leren kennen. (Het is uitgegeven door Chronicle Books in 1982.)

© Darius Kinsey

De een zijn dood... Het bos in de winter

LISELOT LEDENE

Na de herfstige kleurenpracht viert het bos de komst van de winter met een gigantisch feestmaal voor haar inwoners. Tal van bosbewoners maken zich op voor een maandenlange winterslaap en kunnen wat extra's dus maar al te goed gebruiken. Het gure weer en het stilvallen van de sapstroom verrijkt de bosbodem met organisch materiaal: afgefallen bladeren, naalden, takken, twijgen, knopschubben, schors, vruchten, noten, bolsters, afgestorven wortels, ... Op de bosbodem groeit de strooisellaag sterk aan. Het bos ontloopt zich tot een overvloedige dis vol heerlijkheden waaraan eekhoorns, gaaïen, bosmuizen, everzwijnen, herten, ... zich maar al te graag tegoed doen.

Maar voor wat, hoort wat: al het afgestorven en afgefallen materiaal moet ook netjes opgeruimd worden of binnen de kortste keren reikt het strooisel tot de kruintoppen. Ook de afbraakorganismen of 'reducenten' van het bos mogen zich op een *'grande bouffe'* verkneukelen. Zij hebben immers de uiterst belangrijke taak ervoor te zorgen dat het bos opgeruimd en netjes het voorjaar ingaat. Het afbraakproces van plantaardig materiaal is een proces dat zich hoofdzakelijk in en op de bodem voltrekt. Het klimaat, het af te breken materiaal, de bodem en de activiteit van de afbrekers bepalen in grote mate de wijze waarop dit gebeurt, maar één ding staat vast: op het einde van de herfst is het bos nog één en al bedrijvigheid.

VAN MINUSCULE BACTERIE TOT MAGTIGE REGENWORM: HET A(FBREKERS)-TEAM

Bij de afbraak zijn veel verschillende groepen van organismen betrokken die we in en op de bosbodem terugvinden:

- ▶ de 'micro-organismen' dit zijn organismen die te klein zijn om met het blote oog te zien, zoals bacteriën en schimmels;
- ▶ de 'mesofauna' zoals de mijten en springstaarten
- ▶ de 'macrofauna': ongewervelden die met het blote oog te zien zijn zoals wormen en pissebedden.

Hoeveel en welke organismen voorkomen in de bosbodem is afhankelijk van het bostype. In loofbossen zijn de bacteriën en regenwormen zeer actief en uitbundig aanwezig, terwijl in naaldbossen vooral schimmels, mijten en springstaarten zich op het af te breken materiaal storten. Al deze organismen leven echter van de in het hout en ander organisch materiaal aanwezige bouwstoffen, zoals suikers, cellulose, en lignine of houtstof.

HET AFBRAAKWERK: EEN ROLLENSPEL

© Lote Van Nieuw

De meerjarige tondelzwam verteert het donkere lignine; de boom blijft achter met een witte sponzige binnenkant, en zal vroeg of laat bezwijken.

Het echte afbraakwerk wordt vooral door de bacteriën en schimmels uitgevoerd. De grotere bodemdieren spelen een grote indirecte rol omdat zij het materiaal verkleinen en grondig in en met de bodem mengen. Schimmels spelen de hoofdrol waar het om slecht afbreekbare delen gaat. Ze bouwen namelijk netwerken van schimmeldraden waarmee ze gemakkelijk door de bosbodem groeien. Bovendien zijn het de enige organismen die in staat zijn houtstof of lignine aan te tasten. Lignine is naast cellulose het belangrijkste bestanddeel van bladeren, wortels en hout en eenmaal de lignine aangetast is, kan de cellulose gemakkelijk uit het afbraakmateriaal gehaald worden. Witrotschimmels vreten het (bruine) lignine aan, zodat er een wat sponzige, draderige bleke massa achterblijft. Bruinrotschimmels op hun beurt verteren het bleke cellulose, en laten een bruine structuur achter, die afbrokkelt in kubusvormige, droge stukjes. Het lijkt een beetje op verkoold hout, maar is dus een resultaat van die schimmelwerking. Mooi complementair, toch, die wit- en bruinrotters? Bekenden onder de witrotschimmels zijn: het Elfenbankje, de Honingzwam en de Echte Tonderzwam. De Huiszwam is de beruchtste onder de bruinrotschimmels.

Na de eerste aantasting en afbraak van het organisch materiaal nemen andere schimmelsoorten het van de 'starters' over. Welke soorten strooiselafbrekende schimmels en paddenstoelen we in en op de bosbodem vinden zal o.a. afhangen van het bostype, de zuurtegraad en het stikstofaanbod.

STARRING: DE MACHTIGE REGENWORM

Maar ook bodemdieren vervullen een cruciale functie bij de afbraak van strooisel tot

humus. Een hoofdrol is weggelegd voor de regenwormen. Hun gravende levenswijze, waarbij ze zich verticaal verplaatsen door de verschillende bodemlagen heen, zorgt er voor dat het dood organisch materiaal diep in de bodem terecht komt. Bovendien wordt het flink met de bodem gemengd (waardoor schimmels en bacteriën er beter van kunnen genieten) en wordt de bodem zelf stevig omgewoeld. Een verbeterde verluchting en drainage zijn het resultaat. U merkt het direct: niets dan voordelen, die regenwormen!

© iStockphoto

De machtige regenworm: heerser over de bosbodem.

AFBRAAK INC.

Niet alle materiaal op de bosbodem zal even snel afgebroken worden. Zo zal je in het voorjaar nog heel wat beukenbladeren op de grond zien liggen, terwijl de elzen- of essenbladeren reeds lang afgebroken zijn. Ook de kleur van het af te breken materiaal is van belang: bepaalde kleuren wijzen er op dat er nog voedings-elementen aanwezig zijn in het blad. In beu-

kenbladeren, naalden en schors (rood of bruin van kleur) vinden we weinig voedingsstoffen terug. Ze bevatten houtstof en looizuren en zijn een stuk harder. Dit bemoeilijkt de afbraak aanzienlijk. De bladeren van es, linde, populier en vlier daarentegen zijn bij bladval nog groen of geel, ze bevatten nog veel voedingsstoffen, zijn zachter en dus veel sneller afbreekbaar. Het strooisel van kers, es en linde is na 6 maand voor meer dan 80% verteerd. Van beuken- en eikenbladeren blijft na twee jaar respectievelijk nog meer dan 50 en 30% over.

© Bert De Somville

Met beukenbladeren, zoals hier in het Zoniënwoud, zijn de afbraakorganismen meer dan 2 jaar zoet.

MMMMMM, HUMUS

Het resultaat van de afbraakactiviteiten in en op de bodem is humus. Humus is eigenlijk de compost van het bos. Het zit boordevol voedingsstoffen, het verbetert in belangrijke mate de bodemstructuur en het verhoogt de opslagcapaciteit van water en voedingsstoffen in de bodem.

Ook de bosbouwer weet dat humus belangrijk is: goed bosbeheer is vaak synoniem aan goed humusbeheer. Strooiselroof, het weghalen van de strooisellaag uit het bos, is dan ook een echte ramp voor het ganse bosesysteem. Het betekent op korte termijn een verlies

aan de levensnoodzakelijke voedingsstoffen en leidt op lange termijn tot humusverlies, bodemdegradatie en groeikrachtverlies. Haal dus nooit het strooisel weg uit het bos: het is de belangrijkste bron van essentiële voedingsstoffen voor onze vaak arme bosbodems!

Omdat humus het resultaat is van de afbraakprocessen en dus afhankelijk is van de natuurlijke rijkdom van de bodem, de strooiselkwaliteit, de hieruit voortvloeiende samenstelling van het bodemleven en de afbraaksnelheid van het strooisel zullen in verschillende bostypes verschillende humusvormen gevormd worden. In rijke loofbossen zorgen de actieve regenwormen ervoor dat de strooisellaag snel verdwijnt en dat de bodem snel aanrijkt met humus. In dennenbossen daarentegen, waar sowieso veel minder regenwormen voorkomen – het is er te zuur – verteert de strooisellaag veel trager, blijft ze langer op de bodem liggen, en rijkt de bodem veel trager met humus aan.

DE EEN ZIJN DOOD...

In het bos geldt 'dood doet leven' meer dan ooit. Dood hout en dood organisch materiaal zijn van levensbelang voor het ganse bosesysteem. Niet alleen zitten ze boordevol water en voedingsstoffen, maar zonder dood hout zou er ook niet zoveel leven zijn in het bos! Het bosesysteem functioneert het best als er voldoende hoeveelheden van zowel staand als liggend dood hout in verschillende afbraakstadia aanwezig is. Dan kunnen de horden paddenstoelen, bacteriën, mijten, springstaarten, regenwormen en andere van dood hout afhankelijke organismen optimaal functioneren. Gelukkig erkent men momenteel de uiterst belangrijke rol van dood hout in onze bossen en neem het aandeel ervan steeds verder toe.

Kathleens column

Sinds enige tijd versterkt Kathleen De Looze ons secretariaat. Als een eiland van rust staat ze bij wijlen geamuseerd te kijken op al dat zot geweld dat door onze kantoren in Gontrode snelt. Maar het secretariaatswerk belet haar niet om te luisteren en te kijken, om regelmatig het bos te bezoeken, én om haar potlood te scherpen voor een vlot geschreven bijdrage met gedachten over het bos en hoe we ermee omgaan. Kathleens column was geboren...

BOMEN MET POOTJES

Graag maak ik je deelgenoot van een waar-gebeurd verhaal waarvan ik getuige was. De naam van de betrokkene is fictief.

Jules wou op het platteland zijn droomhuisje bouwen. Op zijn perceel bouwgrond stonden langs de straatkant drie grote bomen. Jules was vastbesloten: de bomen moesten blijven staan. Niet uit liefde voor bomen, enkel omdat hij het vertikte om een kapvergunning aan te vragen. Het liefst had hij zonder vergunning de kettingzaag in de bomen gezet. Maar de vrees dat de burens hem zouden verklikken, weerhield hem ervan. Dus gaf hij zijn architect de opdracht om het plan van zijn huis zo te tekenen dat de bomen niet geveld hoefden te worden.

Om zijn perceel bouwrijp te maken, moest de gracht tussen zijn bouwgrond en de straat worden dicht gelegd. De miserie begon toen de stadsarbeiders besloten dat Jules zijn drie bomen in de weg stonden. De drie stadsarbeiders bonden een koord rond de bomen, hieven ze met een graafmachine op, legden de gracht dicht en kregen ruzie over de plek waar de bomen moesten worden teruggezet. De eerste stak een sigaret op. De tweede wreef over zijn bierbuik. De derde stak zijn handen in zijn zakken om naar zijn gsm te grabbe-

len. De opgetrommelde ploegbaas speelde ienemienemutte en volgens zijn aanwijzingen werden de bomen weer in de grond gepropt. Jules begreep er geen snars van toen hij het weekend daarop vaststelde dat zijn bomen waren verzet. Geen enkele boom stond nog op zijn plek! En wat het ergste was: daar waar de oprit voorzien was, pal in het midden dan nog, versperde plots een boom de weg.

De verstomming op Jules gelaat maakte plaats voor een brede grijns toen hij het lumineuze idee kreeg om de bomen naar de achterkant van zijn perceel te verplaatsen. Op een zaterdag, najaar 2010, huurde Jules een graafmachine. Hij trok de bomen met wortel en al uit, rolde ze met de bak van de graafmachine naar het eind van zijn perceel en propte ze weer de grond. Jules wist niet waar hij het had van fierheid: niet omdat hij de bomen veel te dicht bij de burens had gezet, wel omdat hij er al jaren van droomde om met een graafmachine te rijden.

Op 1 januari 2011 heeft Jules de vloek van zijn leven uitgeslagen toen hij via de radio vernam dat... de kapvergunning godverdommemiljaardedju is afgeschaft.

Kathleen

BOSWEEKEND 2011

**Kom
en proef van
het bos**

Iedereen welkom 1-2 april

Vrij 01/04 (18u30) tot zat 02/04 (16u) | Prijs: 25 euro | Leden, studenten, ...: 20 euro
Meer details, info & inschrijvingen: www.vbv.be/bosweekend | info@vbv.be | Tel. 09 264 90 55

Vereniging voor
Bos in Vlaanderen

INTERNATIONAAL JAAR
VAN DE BOSSEN 2011